

KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	0811.6.R01.D.SR	
Nazwa przedmiotu w języku	polskim	Stresy roślinne The plant stress
	angielskim	

1. USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE STUDIÓW

1.1. Kierunek studiów	Rolnictwo
1.2. Forma studiów	Stacjonarne
1.3. Poziom studiów	Pierwszego stopnia inżynierskie
1.4. Profil studiów*	Ogólnoakademicki
1.5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu	dr Ernest Skowron
1.6. Kontakt	ernest.skowron@ujk.edu.pl

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

2.1. Język wykładowy	Polski
2.2. Wymagania wstępne	zakres wiadomości z botaniki, fizjologii roślin, biochemii oraz hodowli roślin i nasiennictwa

3. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

3.1. Forma zajęć	Wykład (W) – 15 h, ćwiczenia laboratoryjne (L) – 30 h	
3.2. Miejsce realizacji zajęć	Instytut Biologii	
3.3. Forma zaliczenia zajęć	Wykład – zaliczenie z oceną, ćwiczenia laboratoryjne – zaliczenie z oceną	
3.4. Metody dydaktyczne	Wykład – wykład informacyjny, wykład problemowy; Ćwiczenia laboratoryjne – metody ćwiczeniowo-praktyczne	
3.5. Wykaz literatury	podstawowa	Woźny A., Przybył K. 2007. Komórki roślinne w warunkach stresu. T. 1 Komórki <i>in vivo</i> , red. Wyd. Naukowe UAM, Poznań. Woźny A., Przybył K. 2013. Komórki roślinne w warunkach stresu. T. 2 Komórki <i>in vitro</i> , red. Wyd. Naukowe UAM, Poznań. Szmidt-Jaworska A., Kopcewicz L. (red.) 2020. Fizjologia Roślin. PWN, Warszawa.
	uzupełniająca	Grzesiuk S., Koczowska I., Górecki R. J. (red.) 1999. Fizjologiczne podstawy odporności roślin na choroby. Wyd. ART, Olsztyn. Starck Z., Chołuj D., Niemyska B. 1995. Fizjologiczne reakcje roślin na niekorzystne czynniki środowiska. Wyd. SGGW, Warszawa. Górecki R. J., Grzesiuk S. (red.). 2002. Fizjologia plonowania roślin. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn. Kryczyński S., Weber Z (red). 2011. Fitopatologia tom 1 / 2. Podstawy fitopatologii./ Choroby roślin uprawnych. PWRiL, Warszawa.

4. CELE, TREŚCI I EFEKTY UCZENIA SIĘ

4.1. Cele przedmiotu (z uwzględnieniem formy zajęć)   Wykłady: C1- Zapoznanie studentów z podstawowymi czynnikami stresowymi działającymi na rośliny.   C2- Poznanie mechanizmów reakcji rośliny na stres.   C3- Rozpoznawanie morfologicznych skutków stresu.   Ćwiczenia: C4 - Przygotowanie do samodzielnego analizowania odpowiedzi roślin na różne typy stresorów i zapobiegania ich skutkom.   C5 - Formułowanie wniosków na podstawie doświadczeń i materiału źródłowego.
4.2. Treści programowe (z uwzględnieniem formy zajęć)   Wykład: Klasyfikacja czynników środowiskowych. Podstawowe terminy: stres, czynniki stresowe (abiotyczne i biotyczne). Przebieg reakcji rośliny na działanie czynnika stresowego (syndrom reakcji stresowej). Strategie dostosowawcze roślin (adaptacja, aklimatyzacja) i typy odporności (konstytutywna i nabyta odporność organizmu na stresor). Przykłady adaptacji i aklimatyzacji oraz strategii unikania i tolerowanie stresu.   Rodzaje uszkodzeń spowodowanych przez czynniki stresowe. Charakterystyka abiotycznych czynników stresowych: stres radiacyjny (nadmiar lub niedobór światła, promieniowanie UV, nieoptymalne spektrum), stres termiczny (niska i wysoka temperatura, zamarzanie, wpływ bodźców termicznych na membrany komórkowe, zaburzenia przemiany materii, białko stresu termicznego), stres anaerobowy, brak i nadmiar wody, zasolenie (białka indukowane przez zasolenie, osmoregulacja), stres osmotyczny (zasolenie), metale ciężkie.   Charakterystyka biotycznych czynników stresowych: patogeny, szkodniki, roślinożercy, obecność innych roślin (konkurencja, pasożytnictwo, zjawisko allelopatii). Mechanizmy obronne – bariera fizyczna, bariera chemiczna, indukcja odporności na infekcję. Udział hormonów roślinnych w reakcji roślin na czynniki stresowe.   Metabolity stresowe (białka stresowe i związki osmoprotekcyjne) i ich rola w mechanizmach obronnych roślin.   Antropogeniczne czynniki stresowe: rodzaje zanieczyszczeń, wpływ zanieczyszczeń na rośliny. Konsekwencje zanieczyszczenia środowiska dla ekosystemów i globalne konsekwencje zmian klimatycznych. Przyczyny i skutki stresu oksydacyjnego.   Odbiór, przetwarzanie i przekazywanie sygnałów w roślinie. Transdukcja sygnałów w komórce roślinnej pod wpływem stresów

abiotycznych i biotycznych.

Metody wskaźnikowe oceny odporności roślin i stopnie uszkodzeń postresowych

Hodowla i selekcja odmian roślin tolerancyjnych na stresy.

Ćwiczenia laboratoryjne:

Zapoznanie studentów z metodami badawczymi i aparaturą stosowaną do badania fizjologicznej reakcji roślin na czynniki stresowe. Nieinwazyjne techniki pomiaru natężenia stresu.

Badanie mechanizmu uszkodzeń i odpowiedzi roślin na:

Stres termiczny (mechanizmy uszkodzeń, tolerancji i adaptacji; proces hartowania).

Deficyt wody i jego znaczenie na przebieg procesów życiowych; tolerancja suszy.

Reakcje roślin na zalanie.

Reakcja roślin na niedobór lub nadmiar niezbędnych pierwiastków mineralnych. Nieinwazyjna i inwazyjna ocena niedoboru nawożenia roślin.

Tolerancja roślin na nadmierne zasolenie gleby: przyczyny i skutki stresu solnego, mechanizmy obronne. Ocena zawartości osmoprotektantów w siewkach roślin.

Zbyt niskie/wysokie natężenie światła, nieoptymalny skład spektralny, promieniowanie UV.

Skażenie środowiska pierwiastkami toksycznymi / metalami ciężkimi / herbicydami oraz podłoże roślinnych mechanizmów obronnych.

Zanieczyszczenia atmosferyczne: źródła i rodzaje zanieczyszczeń oraz symptomy uszkodzeń roślin. Czynniki odpowiedzialne za stres oksydacyjny (np. ozon). Ocena uszkodzeń oksydacyjnych tkanek roślinnych.

Wpływ czynników biotycznych na wzrost i wybrane parametry biochemiczne roślin testowych.

Zjawisko allelopatii w kontekście płodozmianu. Wpływ wybranych kolin na kiełkowanie nasion i wzrost korzeni.

4.3. Przedmiotowe efekty uczenia się

Efekt	Student, który zaliczył przedmiot	Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się
w zakresie WIEDZY:		
W01	zna i rozumie zagadnienia związane z fizjologią stresu roślin oraz odpowiedzią roślin na niekorzystne czynniki abiotyczne i biotyczne, aklimatyzacji i przetrwania w niekorzystnych warunkach	RO1A_W04 RO1A_W08 RO1A_W12
W02	rozpoznaje i klasyfikuje symptomy stresu w roślinach, jak również opisuje zmiany metaboliczne związane ze stresem	RO1A_W04
W03	zna podstawowe techniki badawcze umożliwiające analizę wpływu czynników stresowych na rośliny oraz metody agrotechniczne służące poprawie i/lub ustabilizowaniu plonowania roślin	RO1A_W12
w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:		
U01	potrafi stosować techniki i narzędzia badawcze w zakresie analizy wpływu czynników stresowych na rośliny	RO1A_U01
U02	potrafi pod kierunkiem opiekuna przeprowadzać eksperymenty i pomiary, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski	RO1A_U02
U03	potrafi posługiwać się sprzętem i aparaturą stosowaną w zakresie właściwym dla analiz parametrów stresu roślinnego	RO1A_U06
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:		
K01	jest gotów do zasięgnięcia opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	RO1A_K01

4.4. Sposoby weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się

Efekty przedmiotowe (symbol)	Sposób weryfikacji (+/-)																				
	Egzamin ustny/pisemny			Kolokwium			Projekt			Aktywność na zajęciach			Praca własna			Praca w grupie			Inne (jakie?)		
	Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć		
	W	C	...	W	C	...	W	C	...	W	C	...	W	C	...	W	C	...	W	C	...
W01				+																	
W02				+							+										
W03				+							+										
U01											+										
U02											+										
U03											+										
K01											+										

4.5. Kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Forma zajęć	Ocena	Kryterium oceny
wykład (W) (w tym e-learning)	3	Uzyskanie od 51-65% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	3,5	Uzyskanie od 66-75% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	4	Uzyskanie od 76-85% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	4,5	Uzyskanie od 86- 95% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	5	Uzyskanie od 96-100% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
Laboratorium (L) (w tym e-learning)	3	Uzyskanie od 51-65% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	3,5	Uzyskanie od 66-75% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	4	Uzyskanie od 76-85% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	4,5	Uzyskanie od 86-95% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów
	5	Uzyskanie od 96-100% łącznej liczby pkt. możliwych do uzyskania z kolokwiiów

5. BILANS PUNKTÓW ECTS – NAKŁAD PRACY STUDENTA

Kategoria	Obciążenie studenta	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
LICZBA GODZIN REALIZOWANYCH PRZY BEZPOŚREDNIM UDZIALE NAUCZYCIELA /GODZINY KONTAKTOWE/	45	
Udział w wykładach	15	
Udział w ćwiczeniach	30	
SAMODZIELNA PRACA STUDENTA /GODZINY NIEKONTAKTOWE/	30	
Przygotowanie do ćwiczeń	10	
Przygotowanie do egzaminu/kolokwium	20	
ŁĄCZNA LICZBA GODZIN	75	
PUNKTY ECTS za przedmiot	3	

Przyjmuję do realizacji (data i czytelne podpisy osób prowadzących przedmiot w danym roku akademickim)